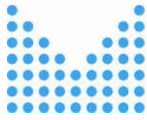

Metodické doporučení

Další postup týkající se opatření obecné povahy podle zákona o pomoci v hmotné nouzi v návaznosti na nález Ústavního soudu sp. zn. Pl. ÚS 40/17 (zrušení bezdoplatkových zón)

I.

Dne 24. 9. 2021 byl ve Sbírce zákonů pod č. 344/2021 Sb. vyhlášen náleží Ústavního soudu ze dne 24. srpna 2021 sp. zn. Pl. ÚS 40/17 ve věci návrhu na zrušení § 33 odst. 9 a § 33d zákona č. 111/2006 Sb., o pomoci v hmotné nouzi, ve znění pozdějších předpisů. Uvedená ustanovení byla dnem 24. 9. 2021 zrušena.

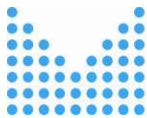
Zrušená právní úprava umožňovala pověřenému obecnímu úřadu při splnění stanovených podmínek vyhlásit opatřením obecné povahy *oblast se zvýšeným výskytem sociálně nežádoucích jevů*. Důsledkem tohoto postupu bylo, že pokud se v dané oblasti nacházel byt, jiný než obytný prostor nebo ubytovací zařízení, nevznikl nárok na doplatek na bydlení (přestože ostatní zákonné podmínky uvedeného nároku byly splněny).

II.

V této souvislosti se objevují dotazy, jak naložit s dříve vydanými opatřeními obecné povahy, kterými byla vyhlášena oblast se zvýšeným výskytem sociálně nežádoucích jevů. Podle názoru Ministerstva vnitra není zrušení předmětné právní úpravy Ústavním soudem důvodem k rušení opatření obecné povahy vydaných na jejím základě. V této souvislosti je vhodné předně poukázat na § 71 zákona č. 182/1993 Sb., o Ústavním soudu, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o Ústavním soudu“): *„(1) Byl-li na základě právního předpisu, který byl zrušen, vydán soudem v trestním řízení rozsudek, který nabyl právní moci, ale nebyl dosud vykonán, je zrušení takového právního předpisu důvodem pro obnovu řízení podle ustanovení zákona o trestním řízení soudním. (2) Ostatní pravomocná rozhodnutí vydaná na základě právního předpisu, který byl zrušen, zůstávají nedotčena; práva a povinnosti podle takových rozhodnutí však nelze vykonávat.“* Zákon o Ústavním soudu tedy upravuje důsledky zrušujícího nálezu pro pravomocné rozsudky v trestním řízení a pro jiná pravomocná rozhodnutí. Důsledky pro jiné akty, včetně opatření obecné povahy, se zákon o Ústavním soudu výslovně nezabývá.

V posuzované věci není namístě ani zrušení opatření obecné povahy v přezkumném řízení. Podle § 174 odst. 2 správního řádu *„lze soulad opatření obecné povahy s právními předpisy posoudit v přezkumném řízení“*. Z ustanovení § 96 odst. 2 správního řádu¹ ovšem vyplývá, že soulad opatření obecné povahy s právními předpisy se posuzuje *podle právního stavu a skutkových okolností v době jeho vydání*. Jestliže tedy bylo opatření obecné povahy podle § 33d zákona o pomoci v hmotné nouzi vydáno v době, kdy byla tato úprava účinnou součástí právního řádu, není bez

¹ V přezkumném řízení, jehož předmětem je opatření obecné povahy, se přiměřeně použijí ustanovení § 94 až 99 správního řádu o přezkumném řízení, tedy rovněž § 96 odst. 2 tohoto zákona. Tento závěr lze dovodit z § 174 odst. 1 správního řádu, podle kterého platí pro řízení podle jeho části šesté (opatření obecné povahy) mj. *přiměřeně ustanovení části druhé* (obecná ustanovení o správním řízení), v níž jsou obsažena též zmíněná ustanovení o přezkumném řízení.

dalšího naplněn důvod k vedení přezkumného řízení. Pozdější zrušení příslušné právní úpravy Ústavním soudem na tom nic nemění, neboť je rozhodující právní stav v době vydání opatření obecné povahy, jak již bylo zmíněno.

Opatření obecné povahy, vydaná na základě Ústavním soudem zrušené úpravy v zákoně o pomoci v hmotné nouzi, tak budou formálně vzato existovat i nadále. Po nabytí účinků nálezu ovšem nebudou do budoucna vyvolávat relevantní právní následky, spočívající ve vyhlášení oblasti se zvýšeným výskytem sociálně nežádoucích jevů (odpadne tím překážka vzniku nároku na doplatek na bydlení). Nebude totiž nadále existovat právní úprava, která zmíněné právní následky stanovovala, resp. spojovala je s předmětným opatřením obecné povahy.

V dané souvislosti přichází v úvahu analogické použití již zmíněného § 71 odst. 2 zákona o Ústavním soudu, podle kterého zůstávají rozhodnutí nedotčena, nelze však vykonávat práva a povinnosti plynoucí z těchto rozhodnutí. Odborná literatura potvrzuje, že „zrušení právního předpisu nevyvolává automaticky žádné důsledky v oblasti individuálních právních aktů vydaných na základě zrušeného předpisu“, v případě rozhodnutí podle § 71 odst. 2 zákona o Ústavním soudu „zákon nevytváří prostor ani pro jejich zrušení cestou opravného prostředku“². Podobně i v nynější situaci platí, že vydaná opatření obecné povahy není důvod rušit, nejsou však od nabytí účinků nálezu důvodem pro odepření nároku na doplatek na bydlení.

III.

Na druhé straně však nejsou dotčeny účinky opatření obecné povahy podle zákona o pomoci v hmotné nouzi, které již nastaly v době účinnosti později zrušené právní úpravy. Nevzniká tedy například zpětně nárok na doplatek na bydlení v bývalých oblastech se zvýšeným výskytem sociálně nežádoucích jevů, a to za dobu účinnosti úpravy § 33 odst. 9 a § 33d zákona o pomoci v hmotné nouzi (resp. za dobu účinků opatření obecné povahy vydaných podle tehdy účinné úpravy). Tento závěr lze dovodit z § 71 odst. 4 zákona o Ústavním soudu: „*Jinak práva a povinnosti z právních vztahů vzniklých před zrušením právního předpisu zůstávají nedotčena.*“

IV.

Na základě výše uvedeného je možno shrnout, že opatření obecné povahy, kterými byla vyhlášena oblast se zvýšeným výskytem sociálně nežádoucích jevů, není důvod rušit nebo činit ve vztahu k nim jiný úkon. Po nabytí účinků nálezu se však k vydaným opatřením obecné povahy nepřihlíží.

² Wagnerová, Eliška a kol. Zákon o Ústavním soudu - komentář, k § 71 (autor části I. Pospíšil), systém ASPI - stav ke dni 18. 9. 2021.